

Zaaknummer : 25739

Raadsvergadering : 15 september 2020

Onderwerp : Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP onderwijs) 2020-2036
gemeente Berkelland

Collegevergadering :

Portefeuillehouder : H.J. Bosman

Steller : N. Loman-Geessink

tel: : 06-86819556

Te nemen besluit:

1. De gemeenteraad voorstellen het Integraal Huisvestingsplan onderwijs met een looptijd van 2020 tot en met 2036 vaststellen.
2. Vrijvallende kapitaallasten van de onderwijshuisvestingsinvesteringen in de toekomst gebruiken voor de dekking van de lasten die uit het IHP onderwijs voortkomen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

De leerlingendaling die in 2010 is ingezet, leidt tot leegstand in de schoolgebouwen en vraagt om herschikking van scholen. Daarnaast zijn de schoolgebouwen in Berkelland gemiddeld 50 jaar oud. De verantwoordelijkheid voor een adequate onderwijshuisvesting ligt bij de gemeente. De verantwoordelijkheid voor de inhoud en identiteit van het onderwijs ligt bij de schoolbesturen, zoals ook vastgelegd in de Grondwet. Samen met de schoolbesturen investeert de gemeente Berkelland in kwalitatieve, functionele, eigentijdse scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen. Om dat te kunnen realiseren is samenwerking tussen alle professionals uit die verschillende sectoren noodzakelijk. Vanuit de ambitie voor behoud van keuzevrijheid, een goede spreiding & bereikbaarheid en passend onderwijs, is gekozen voor een integrale aanpak, die verwoord is in dit IHP onderwijs.

Naar verwachting wordt het in 2022 verplicht om een integraal huisvestingsplan op te stellen. Met het vaststellen van het integraal huisvestingsplan loopt de gemeente Berkelland op deze wetgeving vooruit.

Argumentatie:

1.1 De gemeenteraad stelt kaders voor nieuw beleid vast

Het is de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad om nieuw beleid, zoals opgenomen in het IHP onderwijs vast te stellen.

1.2 Gemeenten hebben zorgplicht

Gemeenten hebben een zorgplicht voor en regierol op de huisvesting van scholen in hun gemeente. Dit betekent dat de gemeente verantwoordelijk is voor het voorzien in adequate huisvesting en de bekostiging van (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding van scholen. Met dit IHP onderwijs geeft de gemeente Berkelland invulling aan deze regierol.

1.3 Het IHP onderwijs is tot stand gekomen in samenwerking en overeenstemming tussen gemeente en schoolbestuur

Het IHP onderwijs is een document dat op basis van consensus is bereikt tussen gemeente en schoolbesturen. De tendens om consensus tussen gemeenten en

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering

Afhandelingsvoorstel voor raad:

0 hamerstuk

0 besprekingsstuk

0 anders, nl

Raadsvergadering

0 zonder hoofdelijke stemming

0 met algemene stemmen

0 stemmen voor, stemmen tegen

0 aangenomen

0 verworpen

0

schoolbesturen over de onderwijshuisvesting over meerdere jaren vast te leggen, heeft verschillende oorzaken. Voor de schoolbestuurders is het belangrijk dat er meer zekerheid ontstaat over te verwachten investeringsbeslissingen op korte en middellange termijn. Voor de gemeente is de consensus om dezelfde reden van belang.

1.4 Uitgangspunten IHP onderwijs

Het IHP onderwijs is opgesteld aan de hand van de al beschikbare rapportages (Transitieatlas), leerlingenprognoses, quickscan en visie van de gemeente Berkelland en schoolbesturen. Deze bouwstenen samen hebben tot een uitvoeringsagenda geleid waar zowel de gemeente Berkelland als schoolbesturen achter staan.

Na vaststelling van dit IHP onderwijs beschikt de gemeente Berkelland over een strategisch plan voor de onderwijshuisvesting. Daarin heeft de gemeente, in overleg met de schoolbesturen, het huisvestingsbeleid voor de komende 16 jaar uitgestippeld en het investeringsprogramma voor de komende 8 jaar gefaseerd.

1.5 Uitgangspunten duurzaamheid

Huisvesting wordt beschouwd in periodes van ten minste 40 jaar (vanwege de afschrijvingstermijn). Hiervan is de consequentie dat alle nieuwe schoolgebouwen uitgevoerd moeten worden volgens ENG. ENG is door de gemeenteraad op 19 maart 2019 als streven vastgesteld. Daarnaast is het streven om de bestaande gebouwenvoorraad voor 2036 aangepast te hebben volgens de principes van Frisse Scholen C dan wel Frisse Scholen B. Per project wordt bepaald hoe duurzaamheid in de brede zin van het woord het beste ingevuld kan worden.

2.1 Fasering

Om het IHP onderwijs uit te voeren binnen de beschikbare middelen is er gekozen om de schoolgebouwen in fases op te nemen. Hierdoor zijn ook de investeringen gefaseerd over meerdere jaren, zodat de kapitaallasten niet tegelijk komen. De fasering is mede afhankelijk van de staat van het schoolgebouw en de ontwikkelingen.

2.2 Door vrijvallende kapitaallasten te gebruiken voor de dekking van nieuwe investeringen ontstaat duidelijkheid

Zekerheid wordt geboden door de vrijvallende kapitaallasten van de onderwijshuisvestingsinvesteringen in de toekomst te gebruiken voor de dekking van de lasten die uit het IHP onderwijs voortkomen. Het IHP onderwijs geeft duidelijkheid aan de schoolbesturen en de gemeente. Het geeft ook de investeringen inzichtelijk. We staan dan niet meer voor een verrassing. Door de investeringen vooraf inzichtelijk te maken weet de gemeente welke investeringen eraan komen en kan hier rekening mee gehouden worden.

2.3 Perspectiefnota 2021

In de vastgestelde perspectiefnota 2021 is aangegeven dat de vrijvallende kapitaallasten vanuit oude onderwijshuisvestingen worden ingezet voor fase 1 van het IHP onderwijs. In 2021 valt € 28.000 vrij, waarna dit in 2024 oploopt tot een structurele vrijval van € 105.000. Deze vrijval maakt een investering van € 3,5 miljoen mogelijk. In het IHP onderwijs is rekening gehouden met een minimaal benodigd bedrag van € 3,5 miljoen voor fase 1. Dit houdt in dat de projecten die worden gestart en uitgevoerd in fase 1 zeer waarschijnlijk kunnen worden gefinancierd. De kapitaallasten hiervan kunnen worden gedekt met deze vrijval.

Kanttekeningen en risico's

Leerlingenaantallen

De prognoses van de leerlingenaantallen zijn een belangrijke factor bij het opstellen van dit IHP onderwijs. Op basis van de leerlingenaantallen is gekeken rond welke scholen als eerste actie ondernomen moet worden. Op die manier is de fasering bepaald. De leerlingenprognoses zijn voorspellingen, dus het is mogelijk dat scholen eerder leeglopen

of dat het leerlingenaantal toeneemt, anders dan verwacht. Het IHP onderwijs is een dynamisch document en wordt gedurende de looptijd geactualiseerd. Hierdoor kan rekening gehouden worden met nieuwe ontwikkelingen. Per project wordt bepaald voor hoeveel leerlingen er aanpassingen worden verricht / wordt nieuw gebouwd.

VNG vergoeding

Voor de daadwerkelijke realisatie van elk project wordt u een kredietaanvraag voorgelegd en wordt de daadwerkelijke vergoeding bepaald. Op 19 maart 2019 heeft u besloten de normvergoeding van de VNG te volgen. Op dit moment is er alleen een normvergoeding VNG Frisse Scholen B beschikbaar. Het is nog niet duidelijk wat de normvergoeding de komende jaren gaat doen. Wellicht komen er normvergoedingen BENG en ENG beschikbaar. Wat de werkelijke vergoedingen zullen worden is dus niet duidelijk.

Kinderopvang

Er is alleen sprake van eventuele investering in kinderopvang door de gemeente in het geval van de vorming van een integraal kindcentrum.

Om de risico's bij vertrek en/of faillissement van een kinderopvangorganisatie te beperken worden huurcontracten met het schoolbestuur gesloten met een looptijd van ten minste 10 jaar. Bij leegstand, door vertrek van de kinderopvang, gaat het schoolbestuur op zoek naar een nieuwe partner. Zonodig gaat de gemeente na een jaar in overleg met het schoolbestuur om de negatieve effecten van de leegstand te beperken.

Financiën

Vrijvallende kapitaallasten

In de vastgestelde perspectiefnota 2021 is aangegeven dat de vrijvallende kapitaallasten vanuit oude onderwijshuisvestingen worden ingezet voor fase 1 van het IHP onderwijs. In het IHP onderwijs is rekening gehouden met een minimaal benodigd bedrag van € 3,5 miljoen voor fase 1. Dit houdt in dat de projecten die worden gestart en uitgevoerd in fase 1 zeer waarschijnlijk kunnen worden gefinancierd. De kapitaallasten hiervan kunnen worden gedekt met deze vrijval.

Vanaf 2025 blijven we nieuwe vrijvallende kapitaallasten beschikbaar houden voor de onderwijshuisvestingsinvesteringen. De beschikbare vrijvallende kapitaallasten bepalen, in principe, het tempo van de investeringen. Als dat op enig moment schuurt dan kan via de dan eerstvolgende Perspectiefnota een heroverweging door de raad worden gemaakt.

Minimale en maximale investeringsbedragen

In het IHP onderwijs is er voor gekozen om te werken met de huidige normvergoeding van de VNG (Frisse Scholen B) als minimum investeringsbedrag. Als maximum investeringsbedrag hebben we de marktprijzen, bij het gewenste ambitieniveau per gebouw, van dit moment gehanteerd. Op deze manier hopen we u inzicht te geven in de range waarin eventuele kredietaanvragen kunnen vallen.

Krediet ten behoeve van nieuwbouw

De gemeente Berkelland verstrekt een krediet volgens de VNG-vergoeding voor nieuwbouw van een schoolgebouw. Voor de meest recente projecten is het krediet bepaald door hier een opslag voor BENG en ENG aan toe te voegen. In tabel 1 is de opbouw van het krediet weergegeven. Het krediet wordt per project bepaald.

Tabel 1 Opbouw vergoeding

Normvergoeding VNG t.b.v. onderwijs	Kosten Opslag Frisse Scholen B naar BENG	Kosten Opslag van BENG naar ENG	Gat tussen krediet en marktconforme prijs waarover de gemeente en schoolbesturen in overleg gaan
Marktconforme prijzen op basis van ENG			

De opslag kan verschillend zijn voor onderwijsgebouw ten opzichte van gebouw voor bewegingsonderwijs. Wanneer andere normvergoedingen bekend zijn worden deze gehanteerd.

Financiering kinderopvang

Vanuit de visie van VNG en ook aansluitend bij die van schoolbesturen en een aantal raadsfracties maakt kinderopvang onlosmakelijk deel uit van de visie op de begeleiding van kinderen tussen 0 en 12 jaar. Daar komt het hele IKC-gedachtengoed vandaan. Op grond daarvan heeft de gemeente Berkelland ervoor gekozen om de kinderopvang in een IKC voor te willen financieren.

Als de gemeente de initiële investering hiervoor doet, dan dienen de kosten hiervoor te worden vergoed vanuit de exploitatie van de kinderopvang. Dit houdt in dat de investering voor kinderopvang zich moet terugverdienen in een kostendekkende huur.

Reserve onderwijshuisvesting

De reserve is bedoeld om investeringen in onderwijshuisvesting, afboeking van boekwaarde van bestaande gebouwen en sloopkosten te dekken. Na vaststelling van de jaarrekening 2019 en de verwachte uitputting van deze reserve door het Simmelink en Staring is de beschikbare restantreserve € 1.241.000. Per investering kijken we naar de dekkingsmogelijkheden. Daarin kan deze reserve een rol spelen. Met de omvang van de huidige reserve is in ieder geval een buffer voor onderwijshuisvesting verzekerd.

Communicatie

De schoolbesturen worden in kennis gesteld van de vastgestelde besluit over het Integraal Huisvestingsplan 2020-2036 gemeente Berkelland.

Initiatief, participatie en rol gemeente

De schoolbesturen zijn meermalig betrokken bij het proces om te komen tot dit IHP onderwijs. De input van schoolbesturen is verwerkt. Dit levert veel draagvlak op. Daarnaast is er veel draagvlak doordat er veel ambtelijke afstemming is en zal zijn om tot uitvoering te komen van dit IHP onderwijs. Onderwijs is een middel om de wijk te verbinden.

Planning en evaluatie

Na vaststelling van dit IHP onderwijs, starten we met de uitvoering van fase 1 van het IHP onderwijs. In deze fase gaat het om de volgende scholen: de St. Jorisschool richting IKC-vorming met Avonturijn te Borculo; verhuizing van o.b.s. Noord naar (gerenoveerd) gebouw de Wereldboom te Borculo en passende jas voor St. Jozefschool te Rietmolen.

Stichting Keender, VCO en Stichting OPONOA willen vanuit hun maatschappelijke verantwoordelijkheid graag samenwerken en zoeken hierbij naar optimale mogelijkheden voor het onderwijs in Neede. Zo willen OPONOA en Keender de scholen Kardinaal Alferink en o.b.s. de Marke graag op 1 locatie huisvesten. Beide schoolbesturen willen in gezamenlijkheid met de gemeente de mogelijkheden onderzoeken.

OBS Kiezel en Kei wordt gecombineerd met OBS Heuvelschool.

OOGO

Jaarlijks vindt een op overeenstemming gericht overleg plaats tussen gemeente en schoolbesturen (OOGO) waarin wordt geëvalueerd hoe de huidige projecten lopen en anderzijds welke projecten het komende jaar wenselijk gestart te worden. Het IHP onderwijs wordt waar nodig bijgesteld, wanneer dit gebeurt is afhankelijk van de ontwikkelingen.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 15 september 2020

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 28 juli 2020;

b e s l u i t :

1. Het integraal huisvestingsplan met een looptijd van 2020 tot en met 2036 vaststellen.
2. Vrijvallende kapitaallasten van de onderwijshuisvestingsinvesteringen in de toekomst gebruiken voor de dekking van de lasten die uit het IHP onderwijs voortkomen. Zoals besloten in de perspectiefnota 2021.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 15 september 2020

de griffier,

de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Integraal Huisvestingsplan

Procesoverzicht

Datum	Wat
12 maart 2019	Beleidskader gezet en is de raad akkoord gegaan met het beschikbaar stellen van een krediet voor het uitvoeren van een technisch onderzoek naar de kwaliteit en de functionaliteit van de schoolgebouwen binnen de gemeente.
2019	De herziening van de Verordening onderwijshuisvesting Berkelland is door de gemeenteraad vastgesteld.
februari 2019 – januari 2020	Aan HEVO, Advies en bouwmanagement in Vastgoed, is de opdracht verstrekt en op 19 december 2019 hebben zij de conceptrapportage uitgebracht. Bij de uitvoering zijn de schoolbesturen en de schooldirecteuren betrokken. Tussen februari 2019 en januari 2020 hebben de Quickscans (schouwen van de scholen) plaatsgevonden. Hierin is vastgesteld wat de status is van de huidige schoollocaties.
maart 2019	Met de schoolbesturen PO en VO is afgestemd over aanvullende voorwaarden bij het op te stellen IHP onderwijs. Onder andere financiering duurzaamheidsmaatregelen, renovatie/vervangende nieuwbouw. Besturen hebben overeenstemming. Belangrijkste VO/besturen hebben zich uitgesproken achter deze ontwikkeling te staan, inhoudelijke samenwerking is leidend
21 januari 2020	Op 21 januari heeft er een strategisch overleg plaatsgevonden. Daarbij is geïnventariseerd hoe de schoolbesturen en gemeente hun visie op de toekomstige onderwijslocaties zien en de consequenties daarvan voor de onderwijshuisvesting. (spreiding aanbod, samenhang met andere partners in dorp/wijk, enz.)
5 februari 2020	Op 5 februari is de werkgroep onderwijshuisvesting bijeen gekomen en hebben zij de fasering van de uitvoeringsscenario's vastgesteld. • De besturen hebben toegezegd dat zij de ontwikkeling van 10-14 onderwijs meenemen in hun visie-ontwikkeling per kern. • Huisvestingswensen van SOTOG worden in IHP onderwijs opgenomen.
maart 2020	Op 11 maart wordt in OOGO de concept uitvoeringsscenario's inclusief de financiële consequenties met de bestuurders besproken. Aan de hand hiervan wordt de fasering t.b.v. IHP onderwijs 2020-2035 vastgesteld.
april-mei 2020	Het IHP onderwijs wordt in concept geschreven
18 mei 2020	OOGO m.b.t. bijpraatsessie gemeenteraad op 9 juni
juni 2020	IHP onderwijs ter feedback naar bestuurders
9 juni 2020	Bijpraatsessie met gemeenteraad (19.30-20.30 uur) - Proces - Verantwoordelijkheden - Visies van schoolbesturen
15 juni 2020	OOGO waarin vragen van bestuurders zijn beantwoord.
1 en 2 juli 2020	OOGO waarin IHP onderwijs werd geaccordeerd.

Overzicht van memo's, brieven en voortgangsmeldingen

07-11-2019	Raadsbrief voortgang IHP onderwijs
21-11-2019	Vertrouwelijk memo visie per kern IHP onderwijs
22-01-2020	Memo uitkomsten strategisch overleg onderwijshuisvesting
15-01-2020	Voortgangsmelding Onderwijshuisvesting gemeente Berkelland aan college van B&W

09-03-2020	Voortgangsmelding Integraal onderwijshuisvesting plan gemeente Berkelland aan college van B&W
26-05-2020	Voortgangsmelding Integraal onderwijshuisvesting plan gemeente Berkelland aan college van B&W
28-05-2020	Uitnodiging bijpraatsessie Integraal Huisvestingsplan
29-07-2020	Memo wijzigingen IHP onderwijs n.a.v. collegevergadering

Vervolg proces

In september 2020 vindt er een OOGO plaats. Hierin deelt Staring College haar ervaringen. Daarnaast gaan we met de bestuurders in gesprek over de start van fase 1. Vragen die daarbij spelen zijn: Welke projecten starten als eerste? Op welke termijn wordt gewenst te starten met de voorbereiding? Welke personen moeten in het projectteam aanwezig zijn? Daarna worden er vervolgafspraken gepland om de projecten te starten.

Document en bijlagen

Het IHP onderwijs is te lezen in het document '2739 2020717 Definitief IHP onderwijs gemeente Berkelland'.

Bijlagen

Bijlage 1a: Transitieatlas primair onderwijs Achterhoek managementsamenvatting

Bijlage 1b: Transitieatlas primair onderwijs Achterhoek rapport

Bijlage 2a: Transitieatlas Beroepsonderwijs in de Achterhoek managementsamenvatting

Bijlage 2b: Transitieatlas Beroepsonderwijs in de Achterhoek rapport

Bijlage 3: Onderwijshuisvesting 2019

Op 5 februari 2019 heeft het college van b&w ingestemd met het raadsvoorstel onderwijshuisvesting 2019

Op 19 maart 2019 heeft de gemeenteraad het raadsvoorstel aangenomen

Bijlage 4: Beslisbomen verduurzaming scholen

Bijlage 5: Duurzaamheid is meer dan energieneutraal

Bijlage 6: Toekomstgericht primair onderwijs Berkelland

Op 30 juni 2015 heeft de gemeenteraad dit visiedocument vastgesteld

Bijlage 7: Rapportage Quickscan

Bijlage 8: PO prognoses

Bijlage 9: Overzicht capaciteit gebouwen

Bijlage 10: Voorbeeld uitwerking stappenplan en tijdpad onderwijshuisvesting